

Богдан Стельмах

СТО
ПІСЕНЬ

ПОЕЗІЇ

Львів «Каменяр» 1989

ББК 84Ук7
С79

До нової книги сучасного українського поета входять ліричні вірші різних років, більшість яких стали піснями. У них звучать громадянські, патріотичні, антивоєнні мотиви. Поет оспівує рідну землю, її минуле і сучасне, відстоює ідеали свого народу. Ці твори поклали на музику заслужені діячі мистецтв УРСР Д. Задор, М. Скорик, Б. Янівський, а також інші професійні та самодіяльні композитори О. Екімян, В. Івасюк, В. Камінський, І. Білозір.

В новую книгу современного украинского поэта вошли лирические стихотворения разных лет, большинство которых стали песнями. В них звучат гражданские, патриотические, антивоенные мотивы. Поэт воспевает родную землю, ее прошлое и настоящее, отстаивает идеалы своего народа. Эти произведения положили на музыку заслуженные деятели искусств УССР Д. Задор, М. Скорик, Б. Янивский, а также другие профессиональные и самодеятельные композиторы А. Экимян, В. Ивасюк, В. Каминский, И. Билозир.

Рецензенти:
Б. І. ОЛІЙНИК, Д. В. ПАВЛИЧКО

Редактор О. К. РОМАНЧУК

С $\frac{4702640202-047}{M214(04)-89}$ 61-89

ISBN 5-7745-0055-1

© Видавництво «Каменяр», 1989

Богдан Стельмах

СТО ПІСЕНЬ

ЗМІСТ

<i>Колискова для матері . . . . .</i>	7
<i>В полях під містами . . . . .</i>	9
<i>Поранений червень . . . . .</i>	10
<i>Балада про обгорілу птицю . . . . .</i>	11
<i>Голубівна . . . . .</i>	13
<i>Перемога . . . . .</i>	14
<i>Пісня про Дніпро . . . . .</i>	15
<i>Історія . . . . .</i>	16
<i>Рідна мова . . . . .</i>	17
<i>Чолом тобі, Львово . . . . .</i>	18
<i>Величальна Звенигородові . . . . .</i>	19
<i>Рідні Бескиди . . . . .</i>	20
<i>Задивилась моя Україна . . . . .</i>	21
<i>Зона . . . . .</i>	22
<i>Під Києвом, на березі Дніпра . . . . .</i>	23
<i>В мирні дні на війні . . . . .</i>	24
<i>Плач Ярославни . . . . .</i>	25
<i>Жива вода . . . . .</i>	27
<i>Джерело . . . . .</i>	28
<i>Чотири осокори . . . . .</i>	29
<i>Ластівки . . . . .</i>	30
<i>Світлиця . . . . .</i>	31
<i>Домівка рідна . . . . .</i>	33
<i>Мамина тиха любов . . . . .</i>	34
<i>Братова сорочка . . . . .</i>	35
<i>А старша сестра . . . . .</i>	36
<i>Срібні птиці лелек . . . . .</i>	37
<i>Автобіографія . . . . .</i>	39
<i>Колискова . . . . .</i>	41
<i>Верховинська колісанка . . . . .</i>	42
<i>Весняний вирій . . . . .</i>	43
<i>Земний вогонь . . . . .</i>	44
<i>Пшеничне перевесло . . . . .</i>	45
<i>Прокидається музика . . . . .</i>	46

<i>Жайворонку-жайворе . . . . .</i>	47
<i>Батькові слова . . . . .</i>	48
<i>Гей, зелена павутиця . . . . .</i>	49
<i>Сієм, сієм . . . . .</i>	50
<i>Щедрівка . . . . .</i>	52
<i>Зелене вино . . . . .</i>	53
<i>Купальська ніч . . . . .</i>	54
<i>Білі човники днів . . . . .</i>	55
<i>Балада про сіру птицю . . . . .</i>	56
<i>Тебе шукаю . . . . .</i>	57
<i>Гуси-лебеді . . . . .</i>	58
<i>Збирались хлопці . . . . .</i>	59
<i>Поросли межі терном . . . . .</i>	60
<i>Люстерко місяця . . . . .</i>	61
<i>Твій сміх . . . . .</i>	62
<i>Балада про соколину любов . . . . .</i>	63
<i>Щади мене . . . . .</i>	64
<i>Лиш раз цвіте любов . . . . .</i>	65
<i>Все пережду . . . . .</i>	66
<i>Щороку — і весна, і осінь . . . . .</i>	67
<i>Дзвени мені, любово . . . . .</i>	68
<i>Проліг між нами світ . . . . .</i>	69
<i>Не забудь . . . . .</i>	70
<i>Запроси мене у сні свої . . . . .</i>	72
<i>Дні розлуки . . . . .</i>	73
<i>Моя любово незвичайна . . . . .</i>	74
<i>Калини квіт . . . . .</i>	75
<i>Нестримна течія . . . . .</i>	76
<i>Облітає півонія . . . . .</i>	77
<i>Калинове зерня . . . . .</i>	78
<i>Я тебе почекаю . . . . .</i>	79
<i>Принесіть мені маків . . . . .</i>	80
<i>Перший сніг . . . . .</i>	81
<i>Довга дорога . . . . .</i>	82
<i>Біла пав . . . . .</i>	83
<i>Львівський вечір . . . . .</i>	84
<i>Аеліта . . . . .</i>	85

Зоряне затемнення	86
Космічний човен	87
Є на світі казка	88
Білі скрипки зими	89
По щучому велінню	90
Розпитаю про любов	92
Засвітися, дівчино	93
Піду я до гаю	94
Де любов моя	95
Калино, калино	96
Блаватний вальс	97
Черешневий гай	98
Весняна пісня	99
Любовою моя	100
Зацїли троянди княжі	101
Надивлюсь на тебе	102
Люблю твоє обличчя	103
Доганяє хвиля хвилю	104
Весільний марш	105
Не сип, мила, скла	106
Поміж нами — шибя	107
Коломійка	108
Толока	109
Раз, два, три!	110
Залицяльники	112
До танцю!	114
Дівчинонько-овіврко	116
Рушимо, рушимо	118
Карпатські солов'ї	119

КОЛИСКОВА ДЛЯ МАТЕРІ

Шуміло десять яворів
Літакам в піднебесся.
Пішли сини від матерів,
А від нашої, нашої — десять.
А від нашої сивої, сивої
Що не днина — по синові, синові...
Кожен день, як сумне лелеча,
До її нахилився плеча.
«Люлі, синку, люлі,
Промінь сонця згас.
Хай ворожі кулі
Оминають вас».
Явори поснули
Мріють у тривозі
Та при битій дорозі,
Та при битій дорозі.
Пішло дивізій та полків
За життя батьківщини!..
Упало дев'ять юнаків
І десятий, десятий загинув.
По одному і парами, парами
Хлопці падали, падали, падали:
Не на шлях під осіннім дощем —
Впали мамі своїй на плече.
«Люлі, мамо, люлі,
Промінь сонця згас,
А ворожі кулі
Не минули нас».

Явори поснули
Мріють у тривозі
Та при битій дорозі,
Та при битій дорозі.
Шумлять дерева в білий світ,
До небес доростають.
Виходить мати до воріт,
А сини, а сини — не вертають...
«Лиш дощами і холодом, холодом
Попід вікнами ходимо, ходимо,
А як ніч, а як ніч настає,
Ми для мами співаєм своє:
«Люлі, мамо, люлі,
Промінь сонця згас,
А ворожі кулі
Не минули нас».
Явори поснули мріють просто неба
Та при битій дорозі,
І кують зозулі — далі жити треба:
День новий на порозі.

В ПОЛЯХ ПІД МІСТАМИ

В полях під містами,
Де дим-далина,
Колись нас застала
Велика війна.

В полях під містами,
Де сніг та вітри,
Бійці виростили —
По два та по три.

Півжмені патронів,
Граната і злість —
Ну, вороже лютий,
Попробуй полізь!

Крізь вогняну крутіж
Доріг не знайти —
Назад не вернутись,
Вперед не пройти.

Окопи, як ріки,
І в кожній ріці
Лишились навіки
Лежати бійці.

ПОРАНЕНИЙ ЧЕРВЕНЬ

Червоні колеса, червоні півонії грив.
Зелена безодня, зелена завія зела.
Поранений червень прощальні слова говорив,
Коли Україна його у безсмертя везла.

Поранений червень
На хвилях трави:
В очах — глибоченні
Небесні стави.
Та тільки по скроні
Тече не вода —
Червоної крові
Снага молода.

«За волю, за долю, за матір, за землю свою
Відважно я вийшов на обрії зла і добра.
Був бій, наче повинь, і впав я у тому бою
Очима до неба, душею — в глибини Дніпра.
Брати мої вірні — і жовтень, і січень, і май —
Чотири ще роки боролись во славу століть...
Лежу я в планеті, держу на собі рідний край,
І травень звитяжний в моїм узголів'ї стоїть».

Поранений червень
На хвилях трави:
В очах — глибоченні
Небесні стави.
Та тільки по скроні
Тече не вода —
Червоної крові
Снага молода.

БАЛАДА ПРО ОБГОРІЛУ ПТИЦЮ

Наче втомлена птиця з далеких часів і країв,
Ця легенда нарешті присіла мені на плече.
Слід вогню золотого запікся на птичій крилі —
Він пече моє серце і душу нещадно пече.

«Ой, звідкіль ти, птице,
Ой, звідкіль, звідкіль?
На крилі твоєму
Полум'я чи біль?»
«Ой, впаду я, впаду
Криком на ріллю.
Я — згоріле серце.
Дуже я болю».

Діялось давно це на крутій горі.
Там отару білу пасли вівчарі.
Раптом день затьмився зграями татар.
Запалив озвістя молодий вівчар.
А татари-таті лицаря взяли —
На вогонь озвісний в путах повели...
Враз усі посліпли! — то з того вогню
Вилетіла птиця та на зустріч дню.

«Птице-рятівнице,
Скільки то вже літ
На крилі твоєму
Той вогненний слід?»
«Мабуть, вісім сотень
Неспалимих літ
На землі крилатій
Той пекучий слід...»

Не боли мене, птице, своїм обгорілим крилом.
Он поглянь — розквітає ліскова і букова віть.
На стрімку верховину зйду крізь густий бурелом,
Кину гілку зелену на згарище сивих століть.

«Ой, звідкіль ти, птице,
Ой, звідкіль, звідкіль?»

На крилі твоєму
Полум'я чи біль?»

«Ой, впаду я, впаду
Криком на ріллю.

Я — згоріле серце,
Дуже я болію».

ГОЛУБІВНА

Там, де вітер владно свище нагаями,
Там кружляла голубівна над гаями,
Там кружляла голубівна, вуркотіла —
Коб знайшла свою дорогу — полетіла б.
Коб знайшла свою дорогу — нене-птице! —
Десь її на тій дорозі голуб кличе.

В сірій хмарі смужка неба голубіла,
В сіру хмару крильми б'ється голубівна,
В сіру хмару б'ється марно, пір'я ронить,
А над нею виснуть гроном сиві гріми.
А над нею блискавиця та й непевна!..
Рине в хмару голубівна білопера.

Там, де вітер владно свище нагаями,
Там кружляла голубівна над гаями,
Там кружляла голубівна, вуркотіла —
Коб знайшла свою дорогу — полетіла б.
Десь їй там, на тій дорозі, гнізда вити!..
Сіла-впала, крила склала — голуб вбитий.

ПЕРЕМОГА

Ішла — не минала ні ям, ні руїн,
Гриміла за нею дорога.
До рідного краю з далеких сторін
Спішила з війни Перемога.

Тягнулась до неї крізь радісний гам
Рясна дітвора босонога.
«О сироти, стану я матір'ю вам!» —
Дітей обняла Перемога.

А горе вдовине — як чорна гора,
Якої минути немога.
«В журбі і в жалобі я ваша сестра!» —
До вдів підійшла Перемога.

«Ти, мамо, полеглого сина не жди,
Мене він прислав замість себе;
Вмирав, шепотів: «Перемогонько, йди,
Там мати чекає на тебе».

І слухає мати привітні слова,
І досі їх чує, негасна,
І часом ще й нині сльозою сплива:
«Моя ж ти невістонько красна!»

ПІСНЯ ПРО ДНІПРО

Слався, Дніпре-Славуто, ріко головна!
У тобі — вічне дихання вод.
Над тобою — небес голуба глибина.
Берегами обабіч — народ.

Щоб не всихали наші криниці —
Ти еси.
Щоб золотіли рясно пшениці —
Ти еси.

Задивляється сонце у тебе, як птах,
До крила приміряє крило.
Рідна мова бринить на твоїх берегах —
Кожне слово, як щире сріблѳ.

Щоб розквітали вишні у садах —
Ти еси.
Щоб цвів гніздом лелечим кожен дах —
Ти еси.

Буде вічно з тобою калинова тінь
І тополі стрімка корогов,
Бо джерела, що живлять твою широчинь,
Незамульні, як наша любов.

Щоб у плоди вбиралась кожна віть —
Ти еси.
Щоб не згасало сонце благоліть —
Ти еси.

Всі ми вийшли з коліски твого русла,
Нас хрестили твої ластівки.
У твої береги Україна вросла
На віки, на віки, на віки.

ІСТОРІЯ

Сурми зазорили, коні одурили,
Заступили сонце половецькі стріли.
Лічить мати втрати, мила з туги мліє...
Отака історія в пісні попеліє.

Розлились пожари попід чорні хмари,
Витоптали землю клятї яничари.
Плаче в полі вітер і сліпа бандура...
Отака історія — українська дума.

Йшли за кровну справу, здобувати славу,
Закотили долю панові під лаву.
На столах у глеках крові чорні вина...
Отака історія, отака гостина.

Встеклі та запеклі засвітили в пеклі,
Насукали шнурів, пов'язали в петлі...
Хто пішов під кулю, хто в полярне сяйво...
Отака історія — вивчити не зайво.

Димом-порохами поміж реп'яхами
Дихає Чорнобиль нашими гріхами.
Ті зреклися мови, ті зреклися роду...
Отака історія рідного народу.

РІДНА МОВА

Промовлю слово «мати», промовлю слово «син»,
А потім ще два слова — «калина» і «журба»...
Пречиста рідна мова з непам'ятних глибин —
Співуча, як весілля, живуча, як верба.

Рідна мово, перше слово
Ти в устах моїх плекала,
Першу пісню колискову
Наді мною вознесла,
І як я рідні печальній
Прошепчу слова прощальні,
Присягаю, рідна мово,
Будуть це твої слова.

Промовлю слово «батько» і слово «буревій»,
А потім знов два слова — «криниця» і «кобзар»...
Могутня рідна мова народ водила мій
По мисленому дереву — від мурави до хмар.

Рідна мово, перше слово
Ти в устах моїх плекала,
Першу пісню колискову
Наді мною вознесла,
І як я рідні печальній
Прошепчу слова прощальні,
Присягаю, рідна мово,
Будуть це твої слова.

В народів вольнім колі ми сестри і брати,
На щедрих нивах слова нема в нас недорік.
Он сад твоєї мови — повік йому цвісти.
Ось сад моєї мови — цвісти йому повік.

ЧОЛОМ ТОБІ, ЛЬОВЕ

Під сонцем цвіте, наче усміх дитини,
На камені гріє гніздо голубине
І дивиться в світ молодими очима,
Хоч вісім віків за плечима.

Б'ю чолом тобі, витязю-Льове!

Б'ю чолом вам, камінні левове!

Уклін вам, завулки, проспекти, майдани,

Уклін вам, братове-львів'яни!

Під зорями квітне рясними вогнями,
Квітчасті будинки і різьблені брами
До неба возносить, величне і горде,
Мов дивні камінні акорди.

Б'ю чолом тобі, витязю-Льове!

Б'ю чолом вам, камінні левове!

Уклін вам завулки, проспекти, майдани,

Уклін вам, братове-львів'яни!

Під сонцем цвіте і під зорями квітне
Моє золоте, моє місто привітне —
Пекуча перлина отецької крові
В оправі моєї любові.

ВЕЛИЧАЛЬНА ЗВЕНИГОРОДОВІ

Світле сонце на сході велично встає
І розхитує в небі золочений дзвін.
Прокидаються села, а з ними й мос —
Зашуміло полями на тисячі гін.
І купаються бджоли у золоті лип,
І усміхнена мати годує дитя,
І лелека на хаті, немов смолоскип,
Нашій пам'яті світить в прийдешні літа.

Довіку мій і твій

Ось дев'ять вже століть

В Долині Золотій

Звенигород стоїть.

У дзвони давнини,

У срібло кіс і чаш

Нам славою дзвени,

Звенигороде наш!

Вже лиш дві намистини з намиста твого
По навалах кривавих лишалось, бува,
Але знов досягав ти розвою свого,
Бо душа твого люду — у праці жива.
Наче стяг, піднесімо до неба цей спів —
Поіменно героїв назвімо своїх,
І не тільки героїв, але й ворогів
Не забудьмо, та в пісні не згадуймо їх.

Довіку мій і твій

Ось дев'ять вже століть

В Долині Золотій

Звенигород стоїть.

У дзвони давнини,

У срібло кіс і чаш

Нам славою дзвени,

Звенигороде наш!

РІДНІ БЕСКИДИ

Тут орли високі — аж під сонце,
Тут пісні такої ж висоти.
Краю мій, ані на волоконце
Нас від гір твоїх не відсікти.
Гей-га, добридень, рідні Бескиди!
Лемковино — мамко й жоно!
Не пропадає — світ засіває
Твого народу зерно.
Тут довіку сила наша з нами,
Тут ніхто здолати б нас не зміг,
Бо стоять над вічними вогнями
Кам'яні солдати край доріг.
Гей-га, добридень, рідні Бескиди!
Лемковино — мамко й жоно!
Не пропадає — світ засіває
Твого народу зерно.
Тут щоніч у повінь солов'їну
Сльози ллють смереки молоді,
Тут слова про рідну Україну —
Мов зірки, відбиті у воді.

ЗАДИВИЛАСЬ МОЯ УКРАЇНА

В далину на останніх крижинах
Відпливла березнева пора.
Задивилась моя Україна
У блакитне свічадо Дніпра.
Задивилася мрійно моя Україна
У блакитне свічадо Дніпра.

На світанку вишнева хмарина
Білим цвітом окутала сад.
Задивилась моя Україна
В чисті очі своїх немовлят.
Задивилась ласкаво моя Україна
В чисті очі своїх немовлят.

Нагло кинула ніч горобина
Блискавицю в гніздо солов'ю.
Задивилась моя Україна
В насторожену душу мою.
Задивилась тривожно моя Україна
В насторожену душу мою.

Україно, вогнем на граніті
Оздоров моє слово слабе,
Щоб не скривдив ніхто в цьому світі
Ні Дніпра, ні дітей, ні тебе,
Щоб не скривдив ніхто і ніколи у світі
Ні Дніпра, ні дітей, ні тебе.

ЗОНА

Там наша мати вперше відкрила нам
Першого слова радісну таїну,
Марево пісні, неба синій храм, а там —
Чорну, як човен, дідову труну.

Там непогасно наша горить свіча,
Не замести там наш споконвічний слід.
Кожну дитину, наче лелеча, з плеча
Батько пускав там у широкий світ.

Зоною назвали мій родинний край,
Де медами пахла липа золота,
Де кипіло небо від пташиних зграй
І котили хвилю пшениці-жита.

Зоною назвали мій родинний край,
Де ніхто не сіє, де ніхто не жне...

Клякну при дорозі, крикну: «Не вмирай!»

І земля почує і простить мене.

Води там тихі, як великодній ряст,
Зорі там чисті, як передзвін різдва.

Там ми кохали, юні, і для нас не раз

Там цвіркунами тишилась трава.

Скільки веселих там гомоніло сіл!

Скільки барвистих там квітувало піль!..

Виїла очі радіоактивна сіль,

Випалив серце невтишимий біль.

ПІД КИЄВОМ, НА БЕРЕЗІ ДНІПРА

Під Києвом, на березі Дніпра,
Хлопча стояло в мареві світанку —
Під мамину далеку колисанку
Літа спливали хвилею Дніпра.

Під Києвом, на березі Дніпра,
Дівча стояло в сонці золотому —
Під чистим небом батькового дому
Літа спливали хвилею Дніпра.

Під Києвом, на березі Дніпра,
Хлопча з дівчам росли і виростили,
І обнялися, і подружжям стали —
Любов цвіла над хвилею Дніпра.

Він з воями ходив на ворогів,
Ходив за плугом в полі з плугарями.
Вона йому вигоювала рани,
Викохувала дочок і синів.

Ні з долі, ні з недолі, ні з добра
Не маємо їх права забувати:
Вони — це наші вічні батько-мати,
З-під Києва, з-над берега Дніпра.

В МИРНІ ДНІ НА ВІЙНІ

Несіть мене, лелеченьки...

Дмитро Павличко

В мирні дні на війні
Тяжко помирати.
Другий рік при вікні
Догоряє мати.

В мирні дні на війні
Вижити охота.
Другий рік при вікні
Батькова скорбота.

В мирні дні на війні
Не перебираєм —
Живемо у вогні,
У вогні вмираєм.

В мирні дні на війні
Вибирати трудно.—
Чи тобі, чи мені
Це залізне трумно?..

В мирні дні на війні
Пісня гасить втому.—
«Несіть мене, лелеченьки,
Живого додому...»

ПЛАЧ ЯРОСЛАВНИ

Рано в Путивлі та й на заборолі
Плаче княжа жона;
То Ярославна просить вітра в полі —
В'ється, б'ється луна:
«Вітре, одвій од полків наших
Половецьку стрілу,
Щоб моя радість порохом не впала
На суху ковилу!..
Я зегзицею стану —
Закричу, заячú,
Над Каялою рано
По воді пролечу —
Князю Ігорю рану
Замолю, зашепчу...»

Рано в Путивлі — ой, далеко чути —
Плаче княжа жона;
То Ярославна у Дніпра-Славути
Помочі виклина:
«Дніпре, не кинь ти мого лада
В половецькій біді,
Щоб я до нього сліз не посилала
По твоїй по воді!..
Я зегзицею стану —
Закричу, заячú,
Над Каялою рано
По воді пролечу —
Князю Ігорю рану
Замолю, зашепчу...»
Рано в Путивлі жалем серце крає —
Плаче княжа жона;

То Ярославна сонця докликає,
Що над морем зрина:
«Сонце, спинись, не пали дуже,
Не висушуй степів,
Щоб у неволі, в половецькім полі
Спраги князь не терпів!..
Я зегзицею стану —
Закричу, заячю,
Над Каялою рано
По воді пролечу —
Князю Ігорю рану
Замолою, зашепчу».

ЖИВА ВОДА

Вже з-над зорі полярної
Срібні джерела б'ють,
Вже з них орли поранені
Воду цілющу п'ють.
Світ овіва теплом мене,
Я до зорі іду —
Там за четвертим променем
Воду живу знайду.

Щиро в долонях світиться
Чиста жива вода.
Людам усього світу я
Воду живу віддам.
Хлюпаю з повних пригорщів —
Зорі горять в імлі —
Хай оминають прикрожі
Добрих людей землі!

Знов до зорі предвічної
Вперто летить орел.
Хочу, щоб всі повірили
В силу живих джерел.
Світ овіва теплом мене,
Я до зорі іду —
Там за четвертим променем
Воду живу знайду.

ДЖЕРЕЛО

Вечірній птах здійметься на крило,
Рясний туман впаде на дно долини,
І зацвіте цілюще джерело
Під золотим густим кущем ліщини.

Воно цвіте сталево в пору дня,
Воно цвіте мідяно в пору ночі.
В його воді відбилась тінь коня
І тінь зорі, і материні очі.

Так хочу знов, щоб щастя привело
Мене туди, де в тихих тінях гаю
Зодвіку б'є цілюще джерело —
Невтомне серце батьківського краю.

Вечірній птах здійметься на крило,
Рясний туман впаде на дно долини.
Там б'є і б'є невтомне джерело —
Живе і вічне серце батьківщини.

ЧОТИРИ ОСОКОРИ

В краю мого дитинства
Вікам наперекір
У полі край дороги
Ріс явір-осокір.
Йому, що нам години,
Миналися роки.
Закохувались в нього
Блакитні блискавки.

І так було шоліта,
І так було — літа,
Аж поки не з'явилась
Остання — золота.
Вона його обвила:
«Нікому не віддам!»
Згорів навіки явір,
Безрадно, наче храм.

А в полі край дороги —
О сонячна снаго! —
Чотири осокори
Від кореня його.
Чотири осокори,
Чотири явори...
Чотири блискавиці
Чатують до пори.

ЛАСТІВКИ

Попід місяцем-зірками
Жене вітер ластівками:
Старші линуть до безкраю,
Менші падають з одчаю.

Менші плачуть: «Підождіте,
Нас в чужині не лишіте,
Може, скоро стихне вітер —
Разом будемо летіти.

Разом будемо співати
Да й про весну синьооку,
Разом будемо співати
Воду рідного потоку...»

Над потоком срібна кладка,
Покроплена слізеньками.
Стали кволі ластів'ятка
В ріднім краю — ластівками.

СВІТЛИЦЯ

Скільки себе пам'ятаю,
Завше світили мені
Вікна в задумі розмаю
І рушники на стіні.
В тиші світлиці урочій
Серцем читало дитя
Добрі Шевченкові очі
І золоте вишиття.

Мамо,
Ваші діти, як птиці,
В далеч
Забриніли крильми.
Мамо,
В рідні стіни світлиці
Скоро

Знов посходимось ми.
Вічна дитяча спокосо! —
Двері прочиниш, а там
Білим недільним обрусом
Сяє світлиця — сватам.
Скільки себе пам'ятаю,
Білим обрусом цвіла.
В нашій світлиці, я знаю,
Завжди неділя була:

Мамо,
Ваші діти, як птиці,
В далеч
Забриніли крильми.
Мамо,
В рідні стіни світлиці

Скоро
Знов посходимось ми.
Може, далеко від дому
Крила зів'януть мої,
Згасне зоря, а потому
Змовкнуть навик солов'ї.
Сину, затям собі, сину,
Де б ти у світі не був:
Кожен світлицю покинув —
Жоден її не забув.

ДОМІВКА РІДНА

Заходить сонце,
Стежина в'ється.
Домівка рідна
Здаля сміється.
Нехай під мохом,
У дикім цвіті —
Домівка рідна —
Єдина в світі.
Шапчина житня,
Камінні ноги...
Шукають вікна
Кінця дороги.
Тонкий, високий
Куріє комин —
Димок у небі,
Як тихий гомін.
Стоїть домівка —
Голівка маку,
Вінчає саду
Зелену мряку.
Заходить сонце,
Стежина в'ється.
Домівка рідна
Здаля сміється.

МАМИНА ТИХА ЛЮБОВ

Біла хата, чисті криниці,
В сад стежину споришеву знати.
Там щодня мене з яблуком в руці
До сніданку виглядає мати.
А дороги-розлоги оплутали світ,
Десь ми ходимо-бродимо, гаємо час,
На ходу споживаємо воду і хліб,
Вдома ж мамині страви холонуть без нас.
Що скупіше кують нам зозулі з дібров,
То щедрішає мамина тиха любов.

Біла хата, сонце над селом,
Вічних яворів тінисті шати.
Там щодня мене, квітчана зелом,
До обіду виглядає мати.
А дороги-розлоги оплутали світ,
Десь ми ходимо-бродимо, гаємо час,
На ходу споживаємо воду і хліб,
Вдома ж мамині страви холонуть без нас.
Що скупіше кують нам зозулі з дібров,
То щедрішає мамина тиха любов.

Біла хата, зоряна ріка,
Холодавий запах рути-м'яти.
Там щодня мене з кухлем молока
До вечері виглядає мати.
...Що скупіше кують нам зозулі з дібров,
То щедрішає мамина тиха любов.

БРАТОВА СОРОЧКА

Літо по літі — минають роки,
Невідборгована втрата.
Був я малим і, як всі малюки,
Мав собі старшого брата.
Чи пам'ятаєш, як срібна сльоза
Часом росила те горе кирпате?
Ти обіймав мене й тихо казав:
«Витрись моєю сорочкою, брате».

Ріс я, ми разом косили сіна
В лузі до сьомого поту,
Коси, як оси бриніли, і нам
Радо творилось роботу.
Місяць тремтів на вечірній воді,
А з рушниками загалялась мати.
Ти усміхався до мене тоді:
«Витрись моєю сорочкою, брате».

Так живемо, наслухаємо світ —
В ньому синам нашим жити.
Може, сурма нас покличе в похід
Світ від біди боронити.
Може, впаду я на терня ожин,
Зранений так, що й не в силі піднятись,—
Будь коло мене тоді і скажи:
«Витрись моєю сорочкою, брате».

А СТАРША СЕСТРА

А старша сестра сідельце знайшла,
Коня осідлала.

Українська народна пісня

Ой перецвіла квітка-маківка,
Буде опадати.
Ой пішла, пішла з дому матінка —
Назад не видати.

Ой пішла, пішла, не вертається...
«Та куди ж ви, мамо?
Полишили нас на старшу сестру,
Як на себе са́му».

А старша сестра, як рання зоря,
Перша мусить встати —
Меншій сестроньці коси заплести,
Про брата подбати.

Сестру заплести, щоб як цвіт була,
Як вода в криниці.
Брата берегти від пригодоньки
Та від чарівниці.

Ой цвіла, цвіла квітка-маківка —
Не перецвітає.
А старша сестра нас, як матінка,
К собі пригортає.

СРІБНІ ПТИЦІ ЛЕЛЕК

Пригадаю, мов болісну втрату,
Як уперше з далеких далек
Прилетіли на батькову хату
Срібні птиці весняних лелек.

Срібні птиці лелек —
Це прожиті літа,
Срібні птиці лелек —
То надія свята,
Що в оселі батьків,
В тишу лип та смерек
Знов несуть малюків
Срібні птиці лелек.

Поводила світами нас доля,
Поводила, але не звела —
Нам світили з-над рідного поля
Два високих лелечих крила.

(Срібні птиці лелек...)

Як вертали птахи з України
Над осіннім мовчанням доріг,
Дві легенькі лелечі пір'їни
Забіліли на скронях моїх.

(Срібні птиці лелек...)

Вже здавалось, лелеченько біла,
Що з літами те все промине,

Та неждано тяжкі твої крила
Заболіли під серцем мене.

Срібні птиці лелек —
Це прожиті літа,
Срібні птиці лелек —
То надія свята,
Що во славу віків
Крізь громи небезпек
Нам несуть малюків
Срібні птиці лелек.

АВТОБІОГРАФІЯ

Де за горою тихий ліс,
Де край села крилата хата,
Мене лелеченько приніс,
І тут я жив, і тут я ріс.
При сьйві двох сестер і брата.
Калина в батьковім саду,
Скорботна мати на городі,
А я листа все жду та жду,
Полярну батькову звізду
Розпізнаю на небозводі.

Автобіографію свою
Зозулиним запишу пером,
Все, прожите в рідному краю,
Спом'яну любов'ю і добром.
Мов небес мінлива течія,
В пісні біографія моя.

Далеке місто на горбах —
(Не квап мене, дорого рання!) —
Дахи і вежі в голубах,
Вогонь цілунку на губах,
Метелик першого кохання.
Тут я програв немало справ,
Тут не одна згоріла мрія;
Губив, шукав, перебирав,
До свого імені дібрав
Смутне, як міф, ім'я Марія.

Автобіографію свою
Зозулиним запишу пером,
Все, прожите в рідному краю,
Спом'яну любов'ю і добром.

Мов небес мінлива течія,
В пісні біографія моя.
І поки сніг моїх доріг
Не перевіяв перехресно,
Беру свій серп і жну свій сніп,
Кладу народові до стіп
Своє пшеничне перевесло.
І по чийсь чужій стерні
Мое зерно не розтрясється,
Бо весь я — в рідній стороні,
Нема ні друзів, ні рідні
Поза кордони мого серця.

КОЛИСКОВА

Небесами місяць плине,
А водою другий.
Не вуркочи до дитини,
Котику муругий.

Не вуркочи до дитини,
До мого синочка,
Хай до нього завуркоче
Тиха співаночка.

Хай до нього завуркоче
Голубка сивенька —
Чи впізнає солоденьке,
Що то його ньенька?

Чи впізнає немовлятко,
Що то я вуркочу?
Чи питає, чи вгадає,
Чого в нього хочу?

Он літають голубоньки
Та й поза дубами —
Впізнай, синку, батька свого
Межи голубами.

Як він сяде на листочку,
Згорне білі крила —
Скажи, що я тобі мати,
Йому — його мила.

ВЕРХОВИНСЬКА КОЛИСАНКА

А що то за орли
Злетіли з-за гори —
Широкі крила?
То темнь-темрява,
То нічка темная
Гори накрила.

А хто ж то за вікном,
За білим полотном
Не годен спати?
Колисоньку гойда
Та сонця вигляда...
То наша мати.

Минай, зажуронько,
Літай, зозуленько,
Світися, зоре,
Щоб син не знав біди
Та був здоров завжди,
Як наші гори.

ВЕСНЯНИЙ ВИРІЙ

*Світлій пам'яті
Володимира Івасюка*

То не день затьмився, то не сон приснився,
Не міраж явився, не здалось мені —
Журавель у небі від ключа одбився —
Повернув у вирій — навесні.

Повернув у вирій, крильми розгортає
Зорі дзвінкохорі в темних небесах.
Хоч ніхто не бачив, але кожен знає,
Де проліг його прощальний шлях.

А за ним у тузі без упину линуть
Всі його балади, всі його пісні —
Про червону руту, про синів, що гинуть
На війні та в маминому сні.

І цвітуть по ньому лози над водою,
І цвіте по ньому жито на землі,
Та погодься, Пісне, — жаль, коли весною
Відлітають в ірій журавлі.

ЗЕМНИЙ ВОГОНЬ

Дочекаюсь весни, щоб лиш випала світла і тепла,
І дзвінкими плугами приору торішню стерню,
Пшеницями засію, і вивершить колосом стебла
Древня сида і мудрість живого земного вогню.

Відкопаю в землі джерело, і ніхто не осудить,
Що, мовляв, не копав, а припав до чужого і п'ю.
І прийдуть сюди люди, і їх серед літа остудить
Голуба прохолода живого земного вогню.

Вийду в сад восени о багатій порі плодозбору
І до віті важкої дотягнусь, додолу пригну —
Ми торік рятували від смерті цю яблуню хвору —
Я і вічна цілющість живого земного вогню.

Тож коли запече мене снігом січневим у грудях
І на досвітку віку я раптом навіки засну,
Не будить мене марно, мене, пам'ятайте, розбудять
Під землею потоки живого земного вогню.

І прокинуся я колосками на стеблах пшениці,
І прокинуся я прохолодним вогнем джерела,
І над садом осіннім прокинуся клекотом птиці,
Що в надії оперлась на втомлену шаблю крила.

ПШЕНИЧНЕ ПЕРЕВЕСЛО

Ой три вишні, три розлогі
Зронять білий цвіт
На порозі батька-неньки.
Розійдуться три дороги
У широкий світ,
Три дороги-доріженьки.

Кликну-свисну вороного:
«Час, мій коню, час!»
Перед брамою дня
Осідлаю коня —
Нині в гості мене
Жде щаслива рідня,
Вся моя рідня.

Все, чим я живу щоднини,
Все, що маю я,
Розділю з братами чесно:
Тінь смереки, цвіт калини,
Пісню солов'я
І пшеничне перевесло.

Кликну-свисну вороного:
«Час, мій коню, час!»
Перед брамою дня
Осідлаю коня —
Нині в гості мене
Жде щаслива рідня,
Вся моя рідня.

Провіщує вічну весну
Калиновий сміх,
Дивні співи солов'їні,
А пшеничне перевесло
Перев'яже всіх,
Побрата в одній родині.

ПРОКИДАЄТЬСЯ МУЗИКА

Прокидається музика лану безмірного —
Розбудися, о ниво, з біленького сну! —
Від ранкового сонця до сонця вечірнього
Тягнем борозну чорну, як чорну струну.

Починається музика лану шовкового —
Прокидайся, о ниво, під градом зерна! —
Від ранкового обрію до присмеркового
Оксамитовим басом гуде борозна.

Розливається музика лану врожайного
І немає їй краю, немає кінця.
І летять в небеса за малесеньким жайвором
Наші очі і наші співучі серця.

І стоїть чоловік серед лану безмірного,
А довкола шумлять пшениці і жита,
І від раннього сонця до сонця вечірнього —
Золотого покосу струна золота.

ЖАЙВОРОНКУ-ЖАЙВОРЕ

Жайворонку-жайворе,
Хто нам поле виоре?
Тів-тів-тів!
По-ле-тів!
Виорати людям поля не хотів.

Жайворонку-витіс,
Хто нам поле засіє?
Тів-тів-тів!
По-ле-тів!
Засіяти людям поля не хотів.

Жайворону-бояне,
Хто нам поле догляне?
Тів-тів-тів!
По-ле-тів!
Доглядати людям поля не хотів.

Жайворонку-мастаче,
Хто нам поле випряче?
Тів-тів-тів!
По-ле-тів!
Випрятати людям поля не хотів.

Жайвороньку-брате,
Поможи нам співати!
Тів-тів-тів!
При-ле-тів!
Над нивками крилоньками стріпотів.

БАТЬКОВІ СЛОВА

У полі, у густім гарячім літі,
Я чую мову батька в шумоцвіті.
Загинув у війну він,
Замріяний і юний,—
Лишилися слова його на світі.

Батькові слова — то земля жива,
Береже трава батькові слова.
Батькові слова час не похова,
Мов рясні жнива — батькові слова.

Як тільки надлетять вітри з долини,
До мене слово батькове долине:
Згадає він про коней —
Майне рукав шовковий
І спалахне червоно віть калини!

Батькові слова — то земля жива,
Береже трава батькові слова.
Батькові слова час не похова,
Мов рясні жнива — батькові слова.

Цвіте у полі батькова могила,
Над нею мати тінь свою схилила,
А над безкраїм полем
Бринять слова, як бджоли,
І в небо їх возносять віщі крила.

ГЕЙ, ЗЕЛЕНА ПАВУТИЦЯ

«Гей, зелена павутиця в ячмені,
Покохала парубочка, а він — ні.
Гей, зелена павутиця у вівсі,
Покохала парубочка — знали всі.

Гей, зацвіла павутиця завчасу,
Люблю тебе, парубочку, за красу.
Розвилася павутиця, як Дунай,
А куди ж ти, парубочку, не минай!»

«Повилася павутиця в пшениці —
Лишу тобі поцілунок на лиці.
Повилася павутиця у житах —
Лишу тобі поцілунок на вустах!»

«А я тоту павутицю виполю,
А я тебе із серденька виболю.
Гей, виполю з жита, проса та з вівса —
Хай висохнуть мої сльози, як роса.

А полоти павутицю не снага...
Хто там? Хто там? Чи не милий помага?!
В'яне, в'яне павутиця на межі —
А вже ми з тим парубочком не чужі!»

СІЄМ, СІЄМ

Тішся, ниво весняна,
Золотим дощем зерна,
Щоб широка та рясна
Зеленіла ярина.

Сієм, сієм, засіваєм,
Щастя-долю зазиваєм
До людей.
Зголосися, щастя-доле,
Колосися, рідне поле,
Веселімся, гей!

Тішся, ниво золота, —
Впало літо на жита —
Повні міхи нагорта
Нам на многії літа.

Сієм, сієм, засіваєм,
Щастя-долю зазиваєм
До людей.
Зголосися, щастя-доле,
Колосися, рідне поле,
Веселімся, гей!

Стихла нива восени
Синім димом далини
До майбутньої весни,
До нової борозни.

Сієм, сієм, засіваєм,
Щастя-долю зазиваєм
До людей.
Зголосися, щастя-доле,
Колосися, рідне поле,
Веселімся, гей!

Впав на ниву білий сон,
Білі тіні, білий тон,
Та не вічний січня трон,
Бо весна вже онде-он!
Сієм, сієм, засіваєм,
Щастя-долю зазиваєм
До людей.
Зголосися, щастя-доле,
Колосися, рідне поле,
Веселімся, гей!

ЩЕДРІВКА

Рік Новий найняв мене за сівача,
Перевісив срібен козуб впівплеча
І неголосно сказав мені: «Іди,
Всіх пшеничним передзвоном розбуди».

Вийшов з дому я, схвильований і рад,
Наді мною в небі місяць, наче брат.
Ми із братом в кожную хату, в кожен дім
Закидаєм по зернятку золотім.

І колосся у світлицях шелестить:
«Хай добробут прибува вам кожную мить,
Хай вам хліб і білий цукор на столі,
Хай вам радісні дороги — по землі!

Хай з роси вам, і з води, і з ясних зір,
Хай гостей вам щонеділі — повен двір,
Хай надіями вас манить далина,
Хай вас щастя у здоров'ї не мина!

Хай птахи вам прилітають щовесни,
Вашим дітям й вам хай сняться гарні сни,
Хай співаються пісні вам голосні,
Хай вам ночі будуть мирні й мирні дні!»

ЗЕЛЕНЕ ВИНО

Земля моя прокинулась
Від снігу і від сну,
Вода у ріки ринулась,
Вітаючи весну.
Черемхи біла китиця,
Сяйлива далина...
О земле, дай напитися
Зеленого вина.

Зелене вино дібров,
Зелене вино степів! —
Без нього любов не любов,
І спів без нього не спів.
Зелене вино дібров,
Садів, і лугів, і нив...
П'ючи його, будь здоров!
П'ючи його, будь щаслив!

Поглянь, як світлом бавиться
І небо, і вода —
І плаває, і плавиться —
Крізь вітер прогляда.
Воді я стану берегом,
Зорею — небесам,
Весні — квітучим деревом,
Тобі — собою сам.

Зелене вино дібров,
Зелене вино степів! —
Без нього любов не любов,
І спів без нього не спів.
Зелене вино дібров,
Садів, і лугів, і нив...
П'ючи його, будь здоров!
П'ючи його, будь щаслив!

КУПАЛЬСЬКА НІЧ

Гей, ця ніч — ніч уроча на Івана Купала! —
Світла доля дівоча да й на воду упала —
На Дніпро на Славуту, на Дунай, на Черемош...
«Вже твоею я буду, восени поберемось,
Восени поберемось».

Гей, ця ніч-одиначка на Івана Купала! —
Мужня доля юнацька крізь вогонь пролітала,
Крізь вогонь крізь високий під густими зірками —
Золоті перескоки, щоб дівчата зітхали,
Щоб дівчата зітхали.

Гей, ця ніч — ніч привітна на Івана Купала! —
В пуші папороть квітла, наче зірка опала.
На зелені поляни, у високі Карпати
Йшли пречисті погани свого щастя шукати,
Свого щастя шукати.

Так було, є і буде — віщі зоряні зблиски!
І ніякі прибудути нам не сплять коліски,
Ні вишневого цвіту, ні зеленого червня,
Ні веселого світу, ні пшеничного зерня,
Ні пшеничного.

БІЛІ ЧОВНИКИ ДНІВ

Білі човники днів
На воді молодій,
І у кожному на дні
Сплять русалки надій.

Чорні лоді ночей,
А одна — протіка,
І крізь неї тече
В небо темна ріка.

У тій лоді — лиш ми
Та русалка одна —
Припадає грудьми
До пробитого дна.

БАЛАДА ПРО СІРУ ПТИЦЮ

Залетіла сіра птиця в павичевий сад,
Сіла птиця-тетериця да й на палісад.
Ходять павичі та пави — віялом хвости:
Сіра птице-тетерице, свій-но розпусти!

По саду низенько
Да й чужее пір'я збирала
Та себе сіреньку
В те чужее пір'я вбирала.

Чепуриться сіра птиця, а павич горла:
Це та птиця-тетериця, що чуже вдягла!
Ходить-водить пав барвистих той павич лукав:
Гей, тетерко, глянь в люстерко — де ж тобі до пав!

Полетіла птиця —
Облетіло пір'я чужее! —
Хто літати годен,
Тому і сіренька — гожеє.

ТЕБЕ ШУКАЮ

Тебе шукаю в хвилі синій,
У чорній ночі, в білій днині,
У кожній пісні, що співаю,
Тебе шукаю.

Тебе шукаю в перших квітах
І в золотих світлицях літа,
І в зеленавій тиші гаю
Тебе шукаю.

І ось мені являються раптово,
Немов у сні, сумне Дівча і Слово,
А я й збагнути не готов,
А я й збагнути не готов,
Що це Дівча — Любов
І Слово це — Любов.

Тебе шукаю за дощами.
За сивою журбою мами.
Лелечу зграю доганяю —
Тебе шукаю.

Тебе шукаю день при дневі,
Вдивляюсь в пелени січневі...
Чи рік минув, чи сто — не знаю.
Тебе шукаю.

І ось мені являються раптово,
Немов у сні, сумне Дівча і Слово,
А я й збагнути не готов,
А я й збагнути не готов,
Що це Дівча — Любов
І Слово це — Любов.

ГУСИ-ЛЕБЕДИ

Їхав — обіцяв повернутись, прийти
ти...
Ой, не міг прийти — ніч свою знайти
встиг...
гуси-лебеді
в синій вересень
ладо з ладою
за розлукою
гуси-лебеді
біле пір'ячко
ладо з ладою
жаль
мине
білий лебідь мене
мине
жаль
ладо з ладою — жаль
жаль
білий лебідь мене
мине
жаль
ладо з ладою — жаль.

ЗБИРАЛИСЬ ХЛОПЦІ

Збирались хлопці в далеку сторону,
Збирались хлопці в далеку путь.
Провела мати до перону,
А наречена — в забудь.

Згадай, коханий, як будеш в дорозі,
Мої прощальні гіркі вуста,
Поглянь, чи сяє на вилозі
Сльоза дівоча золота...

В неділю рано піду до ворожки,
Хай повороже мені про все,
Бо перекувті вже волошки,
А пошта вістки не несе.

Не помагають ворожчині чари
Ні на розлуку, ні на любов.
Шукай собі, дівчино, пари,
Бо хлопець твій уже знайшов...

Рушали хлопці — за ротою рота,
Ще довго чути було сурму.
Схилилась мати на ворота,
А наречена — у журбу.

ПОРОСЛИ МЕЖІ ТЕРНОМ

По ярах білі терни,
На межі чебреці.
Я до тебе повернусь
Серед ночі вночі.
Нагадають про щастя
Нам кленові мости.
Шепотів, як прощався,
І «прощай», і «прости».
Поросли межі терном
За селом, за селом.
Так самотньо без тебе —
Що було — не збулось.
Так розлука нестерпно
Понад нами літа!..
Поросли межі терном
І літа, і літа.

ЛЮСТЕРКО МІСЯЦЯ

Ти прийшла до мене синім смерком,
Синім смерком в небуť одійшла.
Забриніло місяця люстерко,
На розпутті впало край села.

Розбринілось на зірниці часті,
На твої незвіяні сліди.
Чом я не спинив тебе в нещасті?
Чом я не сказав тобі «не йди»?

Ти пішла від мене смерком синім.
Смерком синім чи коли прийдеш?
А якщо десь, може, тужиш нині —
Знай, що я тужу десь нині теж.

І тужу, і спогадом караюсь,
Кожну ніч пильную при вікні,
У люстерко місяця вдивляюсь —
Може, там хоч явишся мені.

ТВІЙ СМІХ

Судився довгий шлях твоїм очам
До віч моїх.
Як біль мовчить у рані — так мовчав
Твій сміх.

Та ось він — сміх, як день,
Що нам явля себе навзаєм!
Та ось він — сміх, як день,
В якому ми себе не знаєм.
І вже душа моя
У срібній клітці твого сміху,
І вже, крім тебе, я
Не чую жодних звуків світу.

Судився довгий шлях твоїм устам
До уст моїх.
Як з хмари грім — з мовчання виростав
Твій сміх.

І ось він — сміх, як день,
Що нам явля себе навзаєм!
І ось він — сміх, як день,
В якому ми себе не знаєм.
Горить душа моя
У срібнім сонці твого сміху,
І вже не чую я —
Крім тебе — жодних звуків світу.

БАЛАДА ПРО СОКОЛИНУ ЛЮБОВ

То не в пісні, не у казці то, не у сні,
То, як гори одягалися в ярину,
Уподобав сокіл горлицю навесні —
Білогруду дику горлицю чарівну.

Соколиха — мати сокола — пропада,
Засмутило, ізвело її горе це:
«Гей, вернися, сину-соколе, до гнізда!
Не принаджуй мого сокола, горлице!»

Соколівни — сестри сокола — з краю в край
Розганяють в небі хмароньки голубі:
«Гей, чужинко, брата-сокола не займай,
Бо не пара, бо не суджений він тобі!»

Соколенко — старший брат його — б'є
крилом,

Над лугами, над байраками кружеля:
«Ще такого між соколами не було!
Не діждати тобі, горлице, весілля!»

ЩАДИ МЕНЕ

Ти гожа, як ружа, як гай навесні,
А груди, як ярі достиглі сади,
А очі, як в бурю моря навісні.
Ти суд мій, і ніде подітись мені.
Кохана, щади мене!
Любово, щади!

Ти хрест, що його мені вічно носить.
З тобою змагались — здаватись завжди.
Вода ти чи полум'я? Поряд посидь —
Чи вдасться хоч трохи тебе пригасить?
Кохана, щади мене!
Любово, щади!

Метелик я — крила спалив на вогні.
Ти — сонячний пал полудневих годин.
Як тільки лишаємось разом одні,
Сум'яття крадеться до серця мені.
Кохана, щади мене!
Любово, щади!

ЛИШ РАЗ ЦВІТЕ ЛЮБОВ

Поглянь, усе навколо зацвіло:
Ясна вода і сонце золоте.
Цвітуть гаї, цвіте густе зело,
Чому ж любов так довго не цвіте?
Так довго!

В ріку перероста
Дзвінкий ручай,
Журбою розквіта
Гірка печаль,
А ранок сонцем кожен день
цвіте для нас,
І лиш любов цвіте один-
єдиний раз.

Стрімка ріка загубиться в морях,
Журбу розвіють радощі весни.
Минеться все, але любов моя
Не зронить цвіту навіть восени.
Не зронить!

В ріку перероста
Дзвінкий ручай,
Журбою розквіта
Гірка печаль,
А ранок сонцем кожен день
цвіте для нас,
І лиш любов цвіте один-
єдиний раз.

ВСЕ ПЕРЕЖДУ

Я пережду ніч і другу,
Я пережду жаль і тугу,
Я пережду слів наругу —
Все я пережду.
Я пережду дощ і вітер,
Біль і біду, сніг і квітень,
Сум і нуду — все на світі,
Все й пережду.

Ти лиш прийди,
Ніч прожени
Та від біди
Оборони.
Ти лиш прилинь
Вітром із піль —
Згаяти день,
Згоїти біль.

Грім вдалині,
Дощ і вітер,
Тінь у вікні,
Сніг і квітень,
Ночі і дні,
Все на світі —
Ти.

ЩОРОКУ — І ВЕСНА, І ОСІНЬ

Була б з тобою, любий, день при дні,
Голубила б твої пошлюбні сни,
Але моє весілля навесні,
Твоє весілля пізно восени.
Ми стоїмо на різних берегах:
Твій у вогні, а мій у ярих квітах.
Як дні, по хвилі хвиля пробіга,
А поміж нами — вічний острів літа.
Бо щороку, милий, то весна, то осінь.
Їх чомусь так важко обійти.
Ми ж давай у літа зустрічі попросим,
Хай нас повинчає серпнем золотим.
Ти з осені підеш навстріч мені,
А я навстріч тобі піду з весни,
Бо що мені — весілля навесні!
Бо що тобі — весілля восени!
Понад високі крони яворів,
Мов два перстені у вечірню воду,
Покотяться на землю дві зорі
По присмерковім схилі небозводу.
Бо щороку, милий, то весна, то осінь.
Їх чомусь так важко обійти.
Ми ж давай у літа зустрічі попросим,
Хай нас повинчає серпнем золотим.

ДЗВЕНИ МЕНІ, ЛЮБОВЕ

Дзвени мені хоч ти, моя любове,
Бо вже давно листар листів не носить.
Понад світами місяць висне повен,
Понад світами темні шатра ночі.
Понад світами місяць висне повен —
Дзвени мені хоч ти, моя любове.

Дзвени мені з-понад гаїв востаннє,
З-над щедрих лип щедруй мені про коней —
Той дзвін у слово визріє прощальне,
Й забуду я це слово безборонне.
Той дзвін у слово визріє прощальне —
Дзвени мені з-понад гаїв востаннє.

Ось нині знов темніє ніч над полем,
На листі трав тремтять холодні роси.
Дзвени мені хоч ти, моя любове,
Бо вже давно листар листів не носить.
Крізь холод рос, крізь темну ніч над полем
Дзвени мені хоч ти, моя любове.

ПРОЛІГ МІЖ НАМИ СВІТ

Зашуміла вишня біла, зашуміла
Серед гаю, серед маю — у гаю.
Знала-вміла моя мила, знала-вміла,
Знала-вміла долю зрадити мою.

Ген проліг між нами світ,
Мов широкая вода,
На воді ж найглибший слід
Пропада.

Вколо сонця срібен сокіл колом ходить,
В синім вітрі дужі крила вигина.
Щось до мене мій коханий не приходить,
Щось весілля нашу хату обмина.

Ген проліг між нами світ,
Мов широкая вода,
На воді ж найглибший слід
Пропада.

Відшуміла вишня біла серед гаю,
Срібен сокіл вколо сонця одблищав.
Ще зі зрад, бува, до зраджених вертають,
Але зрад ніхто нікому не прощав.

Ген проліг між нами світ,
Мов широкая вода,
На воді ж найглибший слід
Пропада.

НЕ ЗАБУДЬ

Не забудь, яка стрімка
Людської пам'яті ріка.
Не забудь, яка гірка
Любов між нами,—
В самоті блука,
Вдалині зника
Поміж берегами.
Не забудь моїх очей
В стражденній темряві ночей.
Не мовчи, о, не мовчи,
Моє ім'я ти
Вічно шепочи,
Вічно шепочи,
Щоб не забувати.

Не забудь — сніги впадуть,
Літа з водою одпливуть.
Хоч в думках зі мною будь,
Не забудь, не забудь.

Вирує пам'ять, як ріка поміж дібров.
Пливе, не тоне в тій ріці моя любов.

Одізвись мені колись,
Луною в серці одізвись,
Чи приснисть — бодай приснисть! —
Дощем травневим,
Зіркою в очах,
Птахом в небесах,
Цвітом яблуневим.

Пам'ятай, що з плином днів
Виходить пам'ять з берегів,
Залива усе довкіл
Вогнем любові —
Греблі часу рве,
Як життя живе,
Як весняна повінь!

Не забудь — сніги впадуть,
Літа з водою одпливуть.
Хоч в думках зі мною будь,
Не забудь, не забудь.

Вирує пам'ять, як ріка поміж дібров.
Пливе, не тоне в тій ріці моя любов.

Не забудь, яка стрімка
Людської пам'яті ріка,—
Там любов моя гірка
Не зника, не зника...

ЗАПРОСИ МЕНЕ У СНИ СВОЇ

Йдуть літа — то не біда,
Тільки іноді шкода,
Що в мереживі доріг
Я знайти тебе не зміг.

Запроси мене у сни свої —
В ті, що досі не збулись.
Запроси мене у сни свої —
В ті, що збудуться колись.
Запроси мене у сни свої,
Хоч на мить — та запроси.
Запроси мене у сни свої —
Тугу в серці пригаси.

Сніг на скронях — не печаль,
Та не раз проймає жаль,
Що у споминах твоїх
Образ мій завіяв сніг.

Запроси мене у сни свої —
В ті, що досі не збулись.
Запроси мене у сни свої —
В ті, що збудуться колись.
Запроси мене у сни свої,
Хоч на мить — та запроси.
Запроси мене у сни свої —
Тугу в серці пригаси.

ДНІ РОЗЛУКИ

Там, де межі поля і ріки
Травами сплелися уводно,
Там щодня хрещаті ластівки
Вишивають неба полотно.
Там на перехресті двох стежок
В тихім сяйві сонця і води
Знов зійшлися разом крок у крок
Ті, що розлучались назавжди.

Дні розлуки — дні розпуки і гіркої
самоти.

Дні розлуки — безкінечні, як дорога
без мети.

Дні розлуки — небезпечні, мов
космічна чорнота,

Та ясніше там зоря любові зацвіта.

В полі над рікою, де бринить
Віще веретено ворожби,
Раптом обірвалась довга нить —
Сіра нить безрадної журби.
І стоять обоє, мов життя, —
Буде ще роботи для музик!
Ластівок хрещате вишиття
В небі понад ними, як рушник.

Дні розлуки — дні розпуки і гіркої
самоти.

Дні розлуки — безкінечні, як дорога
без мети.

Дні розлуки — небезпечні, мов
космічна чорнота,

Та ясніше там зоря любові зацвіта.

МОЯ ЛЮБОВЕ НЕЗВИЧАЙНА

Моя любове незвичайна!
Я вітер твій, а ти мій птах.
В моїх обіймах ти, мов чайка
В обіймах вітру — у вітрах!

Мій день, мій вік тобою повен,
Веди мене — не підведи.
В твоїх обіймах я, мов човен
В обіймах повені-води.

Лопоче в лозах листя гостре,
Край пісні жайвір завмира.
В моїх обіймах ти, мов острів
В обіймах юного Дніпра.

Впаду з тобою в щербіт поля,
В зелене жито — у жита!..
В твоїх обіймах я, мов доля
В обіймах вічного життя.

Цвітем, любовію сповиті,—
При колосині колосок,
А понад нами у блакиті —
Надії сонячний пісок.

КАЛИНИ КВІТ

Калини квіт, калини квіт одквіт,
В усіх гаях, в усіх гаях одпах.
З далеких літ, з юнацьких літ привіт
Розтав, як птах, розтав, як в небі птах.

Осінні дні, осінні тихі дні...
Весняні сни, легкі весняні сни...
Здалось мені, примарилось мені,
Що зацвіла калина восени.

На цілий світ калини квіт заквіт,
В усіх гаях, в усіх гаях запіх.
З далеких літ, з юнацьких літ привіт
Пливе, як птах, пливе, як віщій птах.

НЕСТРИМНА ТЕЧІЯ

В мріях я завжди була твоя,
В мріях ти завжди був мій,
Та часу течія, нестримна течія
Змела в душі моїй сліди всіх мрій.

Щезло наше «бути чи не бути»,
Ген за море з журавлями одпливло,
І тепер не знаю, як забути
Те, чого ніколи не було.

Сміх, як гріх, торкався уст твоїх —
Нетривкий, мов перший сніг.
І днів шалений біг, і сонце слів моїх
Змели-перевели в ніщо той сміх.

Щезло наше «бути чи не бути»,
Ген за море з журавлями одпливло,
І тепер не знаю, як забути
Те, чого ніколи не було.

ОБЛІТАЄ ПІВОНІЯ

Ірині Жиленко

Добрідень, Ірино, добридень у вашім саду,
Від ваших півоній донині, повірте, в полоні я.
Дозвольте, Ірино, я ще раз на хвильку зайду —
Сьогодні, здається, якраз облітає півонія.

Облітає півонія
Мелодійно, як вальс,
Облітає півонія —
Мітить стежку до вас.

Облітає півонія,
Мов кудись одліта.

Білим пір'ям півонії
Мічено наші літа.

Мовчить огорожа, як давня гуцульська різьба, —
Я звідси погляну, щоб хврткою зайво не гримати.
Пташата півоній на стеблах — важкі, як журба,
А спогаду крапля ще важча — на віях не втримати.

Облітає півонія
Мелодійно, як вальс,
Облітає півонія —
Мітить стежку до вас.

Облітає півонія,
Мов кудись одліта.

Білим пір'ям півонії
Мічено наші літа.

КАЛИНОВЕ ЗЕРНЯ

Калина-билина на березі серпня
В червоне намисто себе одягла —
У ягідці кожній калинове зерня,
Як вогник надії, як іскра тепла.

Колись тут хлопчина в годину прощання
Калиновий кетяг коханий подав —
Три ягоди спілі, гіркі, мов ридання,
Упали на землю, і хлопець пропав.

Ридала — не знала, куди він подався,
Та вірила долі, бо ж як воно так:
Калиною клявся, життям присягався,
І ось край дороги — калиновий знак...

Калина-билина на березі серпня
Луною надії під сонцем горить.
Калинове зерня подібне до серця —
Так само кохає, так само болить.

Я ТЕБЕ ПОЧЕКАЮ

Зозулі ткали сивий сум
На білих павітях бузкових,
І сльози падали в росу,
Бриніли щиро в чистім слові.
Блукала синя ніч в журбі
Без місяця в годину пізню,
І я далекому тобі

Завжди співала тиху пісню:

Я тебе почекаю, коханий,
Щоб з тобою зустріти весну.
Хай то буде жовтень багряний
Чи засніжене царство сну —
Я тебе почекаю, коханий.

Горять весіль чужих літа,
Чужих жадань кружляють січні.
Чеканням втомленим зліта
Мій смуток крізь щоденну вічність.
Ось нині знов цвітуть бузки,
Спливає туга зозулина.
Крізь всі розлуки і роки
Моя до тебе пісня лине:

Я тебе почекаю, коханий,
Щоб з тобою зустріти весну.
Хай то буде жовтень багряний
Чи засніжене царство сну —
Я тебе почекаю, коханий.

ПРИНЕСІТЬ МЕНІ МАКІВ

В'яне день над полями, наче мак,
В'яне день над світами — облита.
І пливають листопади і зима,
Журавлі і комети, і літа.
Принесіть мені маків, принесіть
По дорогах кленових — під вікно,
По туманах блакитних, по росі
Принесіть мені маків на вінок.

А за синіми днями в моїх снах
Йде коханий до мене — із розлук,
І прийде, і зустріне, і впізна,
І торкнеться устами моїх рук.
Принесіть мені маків, принесіть
По дорогах кленових — під вікно,
По туманах блакитних, по росі
Принесіть мені маків на вінок.

Мерехтять, наче скрипки, вечори,
Мов барвисте намисто — дзвони гір.
Вечір лле темні вина на двори,
Де на мене чекає сто весіль.
Принесіть мені маків, принесіть
По дорогах кленових — під вікно,
По туманах блакитних, по росі
Принесіть мені маків на вінок.

ПЕРШИЙ СНІГ

Ні вогнів, ні зір,
Не голубить зір
Жодна квітка — наче й не було.
Раптом серед віт
В тиху ніч розквіт
Перший сніг, мов лебедя крило.
Це не яблуні цвіт, не май,
Це не пізній бузок, це, знай,
В нашу зиму приблудив
Білий лебідь молодий.

Скільки довгих днів
Він без нас білів
В небі синім — з-поза давніх літ!
І нарешті ось
Стріти довелось —
Знову нам біліє серед віт.
Це не яблуні цвіт, не май,
Це не пізній бузок, це, знай,
В нашу зиму приблудив
Білий лебідь молодий.

ДОВГА ДОРОГА

Знов, наче жайвір у небі,
В серці озвалась тривога.
Знов мене кличе до тебе
Довга-предовга дорога.
Я на тій дорозі розминуся з болем,
Кануть у минуле дні гірких зажур.
Нам кохання вічне знов, моя любове,
Провіщують згуки молодих зозуль.
Кажуть, вертатись негоже,
Тільки я мушу вертатись —
Довга дорога поможе
Давні сліди відшукати.
Я на тій дорозі розминуся з болем,
Кануть у минуле дні гірких зажур.
Нам кохання вічне знов, моя любове,
Провіщують згуки молодих зозуль.
Гнуться тополі, як луки,
Трави шумлять на узбіччі.
Довга дорога розлуки
Стала дорогою стрічі.
Я на тій дорозі розпишуся з болем,
Кануть у минуле дні гірких зажур.
Нам кохання вічне знов, моя любове,
Провіщають згуки молодих зозуль.

БІЛА ПАВА

Світ щаслив і рад,
Скрізь любов і лад —
Впала пава зеленава
На вишневий сад.
Світ щаслив і рад,
Скрізь любов і лад —
Впала-сіла пава біла
На вишневий сад.
Що мені літо, що зима! —
Спокою так і так нема,
Сонце — не сонце, сон — не сон,
Бо твоє личко — вишні цвіт,
Бо твої губи — вишні плід,
Бо твоє серце — мій полон.
Світ щаслив і рад,
Скрізь любов і лад —
Впала пава золотава
На вишневий сад.
Світ щаслив і рад,
Скрізь любов і лад —
Сіла-впала біла пава
На вишневий сад.
Що мені літо, що зима! —
Спокою так і так нема,
Сонце — не сонце, сон — не сон,
Бо твоє личко — вишні цвіт,
Бо твої губи — вишні плід,
Бо твоє серце — мій полон.

ЛЬВІВСЬКИЙ ВЕЧІР

Львівський вечір, наче князь в короні ліхтарів,
Йде провулками вузькими на Замкову гору.
Телевежа щось тасмне вповіда зорі —
Чи про нас, а чи про нашу безтурботну пору?
Ти покинь свої протони і нейтрони теж,
Відречись бодай до ранку від нудних конспектів —
Я давно тебе чекаю в древніх тінях веж,
На широкім перехресті вулиць і проспектів.
Після лекцій,
Або, як кажуть, після пар
Кличе серце
Студентів юних в Стрийський парк.
Там, я знаю,
Живе любові дивний бог!
В склі трамвая
Ти поспішай, ти поспішай до мене, бо!..
Бо

Львівський вечір, наче князь в короні ліхтарів,
Йде провулками вузькими на Замкову гору.
Телевежа щось тасмне вповіда зорі —
Чи про нас, а чи про нашу безтурботну пору?
Що це трапилось з тобою, що за прикрий жарт?
Лаборант тебе затримав чи старий професор?
Нині маю до протонів глибоченний жаль,
Бо хотів тобі читати реферат про весну.

АЕЛІТА

То не комета, то не сузір'я,
То коса Аеліти і очі її.
Є десь планета в далях безмір'я —
Там кохання моє, там надії мої.
То не комета, то не сузір'я,
То кохана моя виглядає мене.
В юному злеті вирвусь до зір я,
Бо тяжіння сердець переможе земне.
Аеліто — вічна зоре!
Аеліто — мріє!
Ти — кохання неозоре
В космосі надії!
То не комета, то не сузір'я,
То коса Аеліти і очі її.
Є десь планета в далях безмір'я —
Там кохання моє, там надії мої.
Знаю, простиш ти перші обійми,
Несміливі обійми дівчаток-землян.
Чуєш, як в тиші стрімко і рвійно
Мчить назустріч тобі моїх мрій зореплан!
Аеліто — вічна зоре!
Аеліто — мріє!
Ти — кохання неозоре
В космосі надії!
То не комета, то не сузір'я,
То кохана моя виглядає мене.
В юному злеті вирвусь до зір я,
Бо тяжіння сердець переможе земне.

ЗОРЯНЕ ЗАТЕМНЕННЯ

Альфа, Бета, Дельта, Дзета в сузір'ї Пса! —
Всі зводять очі у небеса.

Та лиш я тебе зустріну — вір чи не вір —
Настає затемнення зір.

Гаснуть сузір'я, більші й малі,

Сяє кохання нам на землі.

Гаснуть сузір'я, більші й малі,

Сяє любов на землі.

Альфа, Бета, Дельта, Дзета в сузір'ї Риб! —

Тут кожне вгору все глип та глип,

Та лиш ти на мене глянеш — вір чи не вір —

Настає затемнення зір.

Гаснуть сузір'я, більші й малі,

Сяє кохання нам на землі.

Гаснуть сузір'я, більші й малі,

Сяє любов на землі.

Альфа, Бета, Дельта, Дзета — дальні світи!

Як по-земному світишся ти!

І якраз від цього сяйва — вір чи не вір —

Настає затемнення зір.

Гаснуть сузір'я, більші й малі,

Сяє кохання нам на землі.

Гаснуть сузір'я, більші й малі,

Сяє любов на землі.

КОСМІЧНИЙ ЧОВЕН

Знову ніч і знов здалека

Сяють зорі угорі.

Майже півтора парсека

До найближчої зорі.

Що ж так тягне нас сьогодні

В золоту глибінь безодні?

Хто там крайній за квітками

На космічні кораблі?

А ти збудуй, збудуй для нас космічний човен,

Ми обженем на ньому час, моя любове,

Ми доженем на ньому час, надії повен,

Лиш ти збудуй, збудуй для нас космічний човен!

Знову ніч і знов здалека

Кличуть нас чужі світи.

Майже півтора парсека

До найближчої мети.

Тож готуйся у дорогу,

Ще й мене бери в підмогу —

Навігаторки такої

На весь Всесвіт не знайти!

А ти збудуй, збудуй для нас космічний човен,

Ми обженем на ньому час, моя любове,

Ми доженем на ньому час, надії повен,

Лиш ти збудуй, збудуй для нас космічний човен!

Є НА СВІТІ КАЗКА

Десь на світі дивне диво є —
Є на світі казка, і ніхто не знає —
Там жар-птиця яблука клює,
Там кохання світиться твоє.
Там тебе чекає юний князь,
Тужить-виглядає юний князь,
В самоті страждає юний князь,
Золотим пером жар-птичим
В казку манить, в казку кличе,
І жар-птиця яблука клює,
І кохання світиться твоє.
Ось нарешті до твоїх воріт
Докотилась місяця обручка шлюбна —
Семибарвним полум'ям зорі
Пломені казка у дворі.
Там тебе чекає юний князь,
Тужить-виглядає юний князь,
В самоті страждає юний князь,
Золотим пером жар-птичим
В казку манить, в казку кличе,
І жар-птиця яблука клює,
І кохання світиться твоє.

БІЛІ СКРИПКИ ЗИМИ

Минула нам пора сумних мелодій,
Пора дощів і висохлих жоржин,
І ліхтарі, мов меду глеки злоті,
А вколо них меткі рої сніжин.
Білі скрипки зими!
Білі струни біло грають!
Чи зустрінемось ми —
Не вгадаю!
Чи то сніги, чи, може, сиві коні?
Чи я стою, чи мчу тобі навстріч?
Лапатай сніг летить мені за комір
І мерехтить вогнями синя ніч.
Білі скрипки зими!
Білі струни біло грають!
Чи зустрінемось ми —
Не вгадаю!
Перелетить нічна зимова птаха,
Рої сніжин осядуть на крило.
Жене зима — весільна пишна сваха,
За нею всі шляхи перемело.
Білі скрипки зими!
Білі струни біло грають!
Чи зустрінемось ми —
Не вгадаю.

ПО ЩУЧОМУ ВЕЛІННЮ

Переїду я там, де тонко
Попід лід вода тече,
Прорубаю ополонку —
У відерце натече.

Упіймаю рибу-щуку
В ополонці тій раз-два,
Рибу-щуку-всемогуку,

Що закляті зна слова:

«Тужу я за глибінню,

Пусти мене, пусти! —

По щучому велінню
Все в світі зможеш ти.

По щучому велінню,

По власному хотінню

Все зможеш ти,

Все в світі зможеш ти!»

Блискотіла шука-риба

Позолоченим піском

І до мене говорила

Дівчинячим голоском:

«Пропадаю за глибінню,

Відпусти мене, пусти!

Знай, по щучому велінню

Все на світі зможеш ти.

Тужу я за глибінню,

Пусти мене, пусти! —

По щучому велінню

Все в світі зможеш ти.

По щучому велінню,

По власному хотінню

Все зможеш ти,

Все в світі зможеш ти!

Все збагнеш, усе зумієш

Відтепер на всі часи! —

Мову звірів зрозумієш

І пташині голоси.

Хитрі чари розпізнаєш,

Перетреш біду біду

І щасливо покохаш

Чарівницю молоду!»

РОЗПИТАЮ ПРО ЛЮБОВ

Що за біда? — яра вода хвилю жене.
Я — молода, як вода яра.
Хлопче, пильнуй, не прогайнуй гарну мене —
Може, якраз я тобі пара.

Розпитаю про любов,
Прочитаю про любов,
Заспіваю про любов,
про кохання!

Як за місяцем зоря,
За тобою ходжу я,
Ой, любове ти моя
рання!

Що за біда? — вже та вода хвиль не жене.
Впали сніги в береги Бугу.
Хлопче, пильнуй, не прогайнуй гарну мене —
Може, якраз я твоя буду.

Розпитаю про любов,
Прочитаю про любов,
Заспіваю про любов,
про кохання!

Як за місяцем зоря,
За тобою ходжу я,
Ой, любове ти моя
рання!

Що за біда? — знов та вода хвилю жене.
Ще один рік у потік зміла.
Хлопче, пильнуй, не прогайнуй гарну мене —
Може якраз я твоя мила.

ЗАСВІТИСЯ, ДІВЧИНО

За півроку від потоку
Стрів я дівчину,
Наче свічку високу,
Незасвічену.
Дику воду гнав Черемош —
Реготалася.
Стрів я доньку вівчареву —
Привіталася.

Засвітися, дівчино,
Від моїх очей! —
Ходиш незасвічено
В шелесті ночей.
Ходиш незасвічено —
Темно ж, як на гріх!
Засвітися, дівчино,
Від очей моїх!

Обійшла мене і стала
Під воринами,
Тихим словом запитала,
Чи родина ми.
Не родина, не родина,
Але будемо,
Як прийде така година,
Як полюбимо.

ПІДУ Я ДО ГАЮ

Піду я до гаю,
Півгодинки згаю —
В місяцевій зливі
Квіти чарівливі
Знайду — коси вмаю.

Піду я до гаю.
Там годинку згаю,
Бо, як зірка в серпні,
Ти в моєму серці,
Молодий шугаю.

Піду я до гаю,
Цілу нічку згаю,
Тож порадь, коханку,
Що я мамі зранку
Вповідати маю.

Але той, що знадив,
Нічого не радив,
А на друге рано
Стрінув мою маму —
Таємницю зрадив.

ДЕ ЛЮБОВ МОЯ

Запитаю в ручая,
Що бринить, як скло,
Де любов бринить моя,
Об чиє весло.

Запитаю в солів'я,
Що співа в гаю,
Де любов співа моя,
У яким краю.

Запитаю в сонця я,
У блакитних плес,
Де любов моя сія,
Край чиїх небес.

Запитаю в квітки я,
В квітки-лелії,
Де цвіте любов моя,
Хто зірве її.

КАЛИНО, КАЛИНО

Навесні діброва-мати
Одягла тебе
У рясні зелені шати,
В небо голубе.
А щоб весни не зів'яли
Калиновії,
Білим цвітом розквітали
Кучері твої.

Калино, калино зелена і біла,
Є хлопців багато — одного любила.
Калино, калино, зелений розмаю,
Я свого одного довіку кохаю.

Вже у вирій за покоси
Літо одліта,
По дворах свій крам розносить
Осінь золота:

Для жінок — запаски чисті,
Для дівчат — вінки,
А червонеє намисто —
Для калиноньки.

Калино, калино — червоне намисто,
Хай хлопці не ходять до мене навмисно.
Калино, калино — червоний коралю,
Я свого одного довіку кохаю.

БЛАВАТНИЙ ВАЛЬС

Упало три зорі на грань весла,
Шуміло три весні — дівочі вєсни.
А першу під крилом зозуля понесла,
Полинула з вітрами друга весна,

Третя ж весна з-під човна
В'ється в блаватному вальсі...
Дівчино чарівна,
З коханням своїм не ховайся!
Ген весна, весна
В'ється з-під човна,

Тож на щастя своє сподівайся.

Упало три зорі на битий шлях,
Шуміло три весні — дівочі вєсни.
А першу під крилом поніс у вирій птах,
Розвіяв другу весну вітер в полях,

Третя ж весна з-під човна
В'ється в блаватному вальсі...
Дівчино чарівна,
З коханням своїм не ховайся!
Ген весна, весна

В'ється з-під човна,
Тож на щастя своє сподівайся.

ЧЕРЕШНЕВИЙ ГАЙ

Біліють в горах радісні сніги,
А в тих снігах — твої сліди,
Їх я напевно знайду нині
Там, де джерела грають сині,
Де не кориться крижині
Стрімкий потік нестримної води.
Грай, поточе срібний, дзвінко грай!
Знай, дівчино люба, знай,
Що з весною знов розквітне
Черешневий гай!
Твоїх слідів шукаю в горах я,
Мені сія твоя зоря,
Щоночі квітне наді мною,
І ти черешнею рясною
Зацвітеш мені з весною,
Моя надіє, радосте моя.
Грай, поточе срібний, дзвінко грай!
Знай, дівчино люба, знай,
Що з весною знов розквітне
Черешневий гай!

ВЕСНЯНА ПІСНЯ

Ця весна почалася, як і кожна весна:
Ще нічого не знали ані він, ні вона,
Полетіли у небо перші стріли трави,
Забриніли травнево:
«Іду на ви!»

Шумлять потоки,
Джерела б'ють,
Птахи високі
Веселку п'ють.
А вечорами —
Коса з плеча —
Тіка від мами
Чиєсь дівча.

Ця любов почалася, як і все навесні:
По траві розлилися солов'їні пісні,
Поглинає півсвіту солов'їний вогонь —
Я здаюся навіки
Тобі в полон!

Шумлять потоки,
Джерела б'ють,
Птахи високі
Веселку п'ють.
А ти вустами
Щораз лови
Оте нестямне
«Іду на ви!»

ЛЮБОВЕ МОЯ

Я з весною стану і постою
У дворі своїм —
Чи озветься в хмарі над горою
Молоденький грім?
Як озветься з-над гори, з-над гаю
В гаморі обнов,
Запитаю, звідки ждати маю
Я свою любов.

Любове моя — воскресіння жадане!
Без тебе був я тихим садом, що в'яне.
Любове моя, був я садом, що в'яне,
А нині зацвів, заряснів солов'ями!..

Гей, піду я попід білу хмару,
Під веселоньку,
Гей, піду я пошукаю пару
Свому серденьку.
Будь щаслива, хмаро білогрива,
Я її знайшов! —
Освітила землю срібна злива
І моя любов.

Любове моя — воскресіння жадане!
Без тебе був я тихим садом, що в'яне.
Любове моя, був я садом, що в'яне,
А нині зацвів, заряснів солов'ями!

ЗАЦВІЛИ ТРОЯНДИ КНЯЖІ

Зацвіли троянди княжі —
Попід вікна жовтий цвіт.
Розійшлись дороги наші
У білий світ.

А край тих доріг не полин гіркий,
Не дикее зілля,
А край тих доріг сині барвінки —
Віщуни весілля.

Ти, дівчино, чекай на мене:
Прийде пора — підеш за мене.

Зацвіли троянди княжі
Попід вікна у дівчат.
Он поглянь — дороги наші
Біжать назад.

А край тих доріг не полин гіркий,
Не дикее зілля,
А край тих доріг сині барвінки —
Віщуни весілля.
Ти, дівчино, чекай на мене:
Прийде пора — підеш за мене.

НАДИВЛЮСЬ НА ТЕБЕ

Срібен місяць, молодий з лица,
Срібен місяць і зоря,
Мов у двох бездонних криницях,
У твоїх очах горять.
Хвилею котиться музика дзвінка,
Ніжно гойдає нас.
Ти — мов русалонька, вечір — мов
ріка,

Саме до танцю час.
Поки грає в небі
Місяця люстерце,
Надивлюсь на тебе,
Дівчинонько-серце!
Розквітають золотом вогню
Струни скрипок і гітар.
Може, нині все-таки збагну,
В чім краса твоя, твій чар.
Хвилею котиться музика дзвінка,
Ніжно гойдає нас.
Ти — мов русалонька, вечір — мов
ріка,

Саме до танцю час.
Поки грає в небі
Місяця люстерце,
Надивлюсь на тебе,
Дівчинонько-серце!
Скоро нас розлучить білий день,
Тож, коли тобі я люб,
Дай надпити місяць молодий —
Із очей твоїх і губ.

ЛЮБЛЮ ТВОЄ ОБЛИЧЧЯ

Люблю твоє обличчя,
Озера синіх віч —
Бездоня таємнича
Темніє в них, як ніч.

Люблю, коли сміються
Струмком твої уста,—
Там срібні рибки в'ються,
Між ними — золота.

Люблю тебе, мій раю,
Дратуючи усіх,
Люблю, хоч добре знаю,
Що так любити — гріх.

Та бог мені пробачить,
Відпустить всі гріхи,
Коли тебе побачить
На березі ріки.

ДОГАНЯЄ ХВИЛЯ ХВИЛЮ

Доганяє хвиля хвилю —
Їх веслом я пересилю.

За весельцем струги в'ються,
Об весельце шуки б'ються.

А я плину — шук полóшу
Та у долі щастя прошу:

Щоб ти, Дністре, не хлюпнувся,
Щоб ти, човне, не схитнувся,

Бо я плину до дівчини —
Мають бути заручини,

А дівчина — на тім боці,
Мое серце — в замороці.

Гей, дівчино з того боку,
Бачиш, маю замороку,

Щоб з тобою заручитись,
Та не дуже замочитись.

ВЕСІЛЬНИЙ МАРШ

Віддала чути скрипаля —
Відтіля їде весілля,
Весілля їде відтіля,
Відкіля чути скрипаля.

Нам не зашкодить чарка вина.
Будьмо здорові! Пиймо до дна!
Будьмо здорові! Пиймо до дна!
Нам не зашкодить чарочка вина.
Бум! Бум-грим! — в бубон б'є бубняр.
А за ним тьохнув сопілкар.
Запитай про любов мою —
Відповім коломишкою.

Нам не зашкодить чарка вина.
Будьмо здорові! Пиймо до дна!
Будьмо здорові! Пиймо до дна!
Нам не зашкодить чарочка вина.
В добрий час авта гуркотять,
Вже до вас їде гарний зять.
В добрий час — брама не вузька,
Чи у вас наша невістка?

НЕ СИП, МИЛА, СКЛА

Розрослася ліщинонька густо,
По ній — жовтий цвіт.
Розбилося в миленької люстро
На дванадцять літ.
Підоймила ліщинонька вгору
Зелене гілля.

Зажурилась мила, що не скоро
В неї весілля.

Не сип, мила, скла, ой не сип, мила, скла

Під червону рожу,

Бо до неї я, бо до неї я

Приступити не зможу.

Не сип, мила, скла, ой не сип, мила, скла

Попід рожу під рожу,

Бо з неї квіток, бо з неї квіток

Я зірвати не здужу.

Зародила ліщинонька рясно —

Злото, не горіх!

Здогадалась дівчинонька вчасно,

Що любов — не гріх.

Потихеньку трясу ліщиною,

Мила — зо мною.

По горішки пішов з дівчиною,

Вернись з жоною!

Не сип, мила, скла...

ПОМІЖ НАМИ — ШИБА

«Ой тату мій, тату,
Переставмо хату,
Аби було вікон багато.
Переставмо хату
Навпроти сусіда —
Може, хоч тоді нас провіда».

«Хату переставлю,
Та його не пушу,
Бо він має маму лотушу.
Як була молодша,
Мене не хотіла —
Поміж нами шибя бриніла».

Ти мій чорнявенький,
Я твоя біленька,
Поміж нами шибя тоненька.
Надвір визирую,
Як рибка з-під леду,
Так до тебе хочу — як меду.

КОЛОМИЙКА

«Надпий, мила, півгорнятка
Вишневого соку
Та дай мені напитися,
Але — з твого боку.

Буду пити з твого боку,
До дна допивати,
Буду твої, дівчинонько,
Помислоньки знати».

«Вип'ю соку вишневого,
Ще й милому лишу.
Усі свої помислоньки
На папері спишу.

Спишу папір мережками,
Складу під горнятко.
Вийди, вийди, моє серце,
Ввечері на кладку».

ТОЛОКА

Поза крайнім двором, під явором-осокором
Хлопці та дівчата втолочили толоку:
Танці-вививанці, до світанку співи хором
Про любов щасливу, про недоленьку гірку.

Толока, толока
Витина гопака!
Гомінка, пломінка —
Отака толока!

А в суботу рано на подвір'я удовине
Сходилися люди і творили дивну річ:
З житньої соломи, поту і святої глини
Виростала хата і співала цілу ніч.

Толока, толока
Вже сяга сволока!
Гомінка, пломінка —
Отака толока!

Як-то добре мати мудру бабцю під рукою! —
Я віднині знаю (і не треба словника),
Що колись суботник називали толокою,
Ну, і дискотеку називали «толока».

Толока, толока,
Аж гуде РБК!
Гомінка, пломінка —
Отака толока!

РАЗ, ДВА, ТРИ!

Ми привели сьогодні — раз, два, три! —
На дискотеку маму й тата,
Щоб їхні довгі вечори
Обтяти музикою свята.
Ну, починайте, любі,— раз, два, три!
(Бринить бджола в рожевім цвіті...)
Щось, тату, мамі говори.
Ти ж, мамо, тата похвали.

Разом! Танець почнем всі разом.
Разом — з нами до кінця!
Разом всі танцюєм, а тим часом
Разом б'ються серця!
Разом! Танець почнем всі разом.
Разом — з нами до кінця!
Разом всі танцюєм, разом, разом!
Разом!
Нам підходить музика ця!

Гей, веселіше, любі,— раз, два, три!
Щоб не млоїла серця втома,
На танці весни лиш бери,
А всі літа лишай удома.
Хитнулись музикою — раз, два, три! —
Біленькі спогади конвалій...
Щось, тату, мамі говори.
Ти ж, мамо, тата похвали.

Разом! Танець почнем всі разом.
Разом з нами до кінця!

Разом всі танцюєм, а тим часом
Разом б'ються серця!
Разом! Танець почнем всі разом.
Разом — з нами до кінця!
Разом всі танцюєм, разом, разом!
Разом!
Всім підходить музика ця!

ЗАЛИЦЯЛЬНИКИ

Ходим, ходим, ходим, ходимо
Під її вікном,
Котим, котим, котим, котимо
По траві вінком.
То для неї ми сплїтали
Вінок такий! —
Всі городи облітали
І розсадники.
Цілий тиждень, що казати,
Губили час,
А вона не хоче знати
Ні вінка, ні нас.
Та журитись нам не гоже,
Бо річ така,
Що прийде коза до воза,
Дівка — до вінка!

Ходим, ходим, ходим, ходимо
Під її поріг,
Котим, котим, котим, котимо
Колесо зорі.
То для неї ми струсили
Зорю з небес.
Чорт за нами гнав щосили,
Як сусідський пес.
Ми тікали, що казати,—
Чи ж перший раз!
А вона не хоче знати
Ні вінка, ні нас.
Та журби в серця не пустим,
Бо річ така:

Заєць ласий до капусти,
Дівка — до вінка!

Ходим, ходим, ходим, ходимо —
Затяглася гра.
Котим, котим, котим, котимо...
Десь музика гра!
То вже скрипки сиплять перли
Під тим вікном,
Де колись ми дармо перли
Зі своїм вінком.
Хай там, хай там, не журімся —
То річ така...
Кожен з нас тепер зарікся —
Слово юнака! —
Що віднині з недовір'ям —
Хай день нас б'є! —
Обминатимем подвір'я,
Де дівчата є.

Де дівчата є?

ДО ТАНЦЮ!

Як почали всіх музики до танцю просити,
Поставали ми у коло — нас не зупинити!
Лиш одна дівчина гарна з нами не танцює,
Всі її у коло кличуть, а вона не чує.

Скрипка грає, скрипка кличе
Золотими голосами:

«Дівчинонько-чарівнице,
Чом ти не танцюєш з нами?»

Скрипка кличе, скрипка грає,

А дівчина відмовляє:

«Жваві, хлопче, в тебе пальці,

Та чи жвавий ти у танці?»

І вже наші музиканти без одного грають,
Бо своєму скрипалеві весілля справляють.
Знову танці, знову танці, знову біля хати
Стала якась дівчинина — не йде танцювати.

А сопілка грає-кличе

Золотими голосами:

«Дівчинонько-чарівнице,

Чом ти не танцюєш з нами?»

Знов сопілка кличе-грає,

А дівчина відмовляє:

«Жваві, хлопче, в тебе пальці,

Та чи жвавий ти у танці?»

А чому ж то музикантів зостало так мало?
Бо вже скрипку та сопілку весілля забрало.
Вже лиш тільки цимбаліста струнами туркоче,
І танцюють всі навколо, лиш одна не хоче.

А цимбали грають-кличуть
Золотими голосами:
«Дівчинонько-чарівнице,
Чом ти не танцюєш з нами?»
Знов цимбали кличуть-грають,
А дівчина відмовляє:
«Жваві, хлопче, в тебе пальці,
Та чи жвавий ти у танці?»

ДІВЧИНОНЬКО-ВИВІРКО

Де не стань —
Рута-м'ята, рута-м'ята, рута-м'ята,
Де не глянь —
Все дівчата, все дівчата: та, та, та!..
Та Олеся — гарно зветься,
Та Касуня — ой, красуня,
Та Надія — мов лелія!..
Та Дануся — біле гуся,
Та Наталя — просто краля,
Та Марія — вічна мрія!

Дівчинонько-вивірко,
Щастя неземне,
Від кохання вилікуй
Хворого мене!
Дівчинонько-вивірко,
Від кохання вилікуй,
Від кохання вилікуй
Хворого мене!

Хто почне
Руту рвати, руту рвати, руту рвати,
Щоб мене
Лікувати, лікувати — ти? ти? ти?
Ти, Олесю? (Гарно зветься!)
Ти, Касуне? (Ой, красуне!..)
Ти, Надіє? (Цвіт лелії!)
Ти, Данусю? (Біле гуся!)
Ти, Наталю? (Просто краля!)
Ти, Маріє (Вічна мріє!)

Дівчинонько-вивірко,
Щастя неземне,

Від кохання вилікуй
Хворого мене!
Дівчинонько-вивірко,
Від кохання вилікуй,
Від кохання вилікуй
Хворого мене!

РУШИМО, РУШИМО

Рушимо, рушимо, рушимо, гей! —
Гей, косарики — ти і я! —
Тяги трави на луг густий,
Стелений зелено, гой-я!
Я рушу з вами,
Коси не боюсь —
Косарем зроблюсь!

Рушимо, рушимо, рушимо, гей! —
Гей, вівчарики — ти і я! —
Пасти вівці за гай густий,
Стелений зелено, гой-я!
Я рушу з вами,
Овець не боюсь —
Вівчарем зроблюсь!

Рушимо, рушимо, рушимо, гей! —
Гей, легіники — ти і я! —
До дівчаток у сад густий —
Нічого не видно, гой-я!
Я рушу з вами,
Дівчат не боюсь —
Легінем зроблюсь!

КАРПАТСЬКІ СОЛОВ'І

Хто так в горах не вгаває —
Тишу ночі розриває?
Хто так срібло розливає —
Все навколо заливає?
То цимборики мої,
То карпатські солов'ї —
Прилетіли, засвистіли,
Що в гуцулки личко біле,
Як черемхові гаї.

Хто так дзвонить під зірками
Золотими підківками?
Хто так водить сопілками —
Голосними денцівками?
То цимборики мої,
То карпатські солов'ї —
Заливаються в ліщині,
Що в гуцулки очі сині,
Як ранкові ручаї.

Хто так сміє жартувати —
Хлопцям спати не давати?
Хто так вміє намовляти,
Щоб дівчаток цілувати?
То цимборики мої,
То карпатські солов'ї —
Ляскотять в саду густому,
Що гуцулка вийшла з дому
І що стріну я її.

Литературно-художественное издание

Стельмах Богдан Михайлович
СТО ПЕСЕН

Львов, издательство «Каменяр»
(На украинском языке)

Завідувач редакцією *М. І. Дорошенко*
Художник *Я. О. Лозинська*
Художній редактор *Б. Р. Пікулицький*
Технічний редактор *В. І. Франчук*
Коректор *І. М. Микита*

ИБ № 1800

Здано на складання 01.07.88. Підписано до друку 26.01.89.
БГ 02624. Формат 70×90¹/₃₂. Папір офсетн. № 1
Гарнітура таймс. Офсетний друк. Умов. друк. арк. 4,39
Умов. фарбовідб. 9,07. Обл.-вид. арк. 4,07
Тираж 15 000 пр. Замовлення 1257-8. Ціна 70 к.
Видавництво «Каменяр», 290008 Львів, Підвальна, 3
Львівська книжкова фабрика «Атлас»
290005 Львів, Зелена, 20

Сдано в набор 01.07.88. Подписано к печати 26.01.89.
БГ 02624. Формат 70×90¹/₃₂. Бум. офсетн. № 1
Гарнитура таймс. Офсетная печать. Усл. печ. л. 4,39
Усл. кр.-отт. 9,07. Уч.-изд. л. 4,07.
Тираж 15 000 экз. Заказ 1257-8. Цена 70 к.
Издательство «Каменяр», 290008 Львов, Подвальная, 3
Львовская книжная фабрика «Атлас»
290005 Львов, Зеленая, 20

Стельмах Б. М.
С79 Сто пісень: Поезії.— Львів: Каменяр,
1989.— 119 с.

ISBN 5—7745—0055—1

До нової книги сучасного українського поета входять ліричні вірші різних років, більшість яких стали піснями. У них звучать громадянські, патріотичні, антивоєнні мотиви. Поет оспівує рідну землю, її минуле і сучасне, відстоює ідеали свого народу. Ці твори поклали на музику заслужені діячі мистецтва УРСР Д. Задор, М. Скорий, Б. Янівський, а також інші професійні та самодіяльні композитори О. Екімян, В. Івасюк, В. Камінський, І. Білозір.

С $\frac{4702640202-047}{M214(04)-89}$ 61—89

ББК 84Ук
У2

